

De Cymru
Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau
Police and Crime Commissioner
South Wales

Safonau'r Gymraeg

Adroddiad Blynyddol

2021-2022

Rhoi Safonau'r Gymraeg ar waith yn Nhîm Comisiynydd yr
Heddlu a Throseddau

Cyflwyniad

Cyflwynwyd 'Safonau'r Gymraeg' yn 2017 yng Nghymru ac ers i Gomisiynydd y Gymraeg roi hysbysiad Cydymffurfio â'r Gymraeg i ni. Amlinellir y Safonau y mae'n rhaid i ni gydymffurfio â nhw yn hysbysiad cydymffurfiaeth gyfreithiol Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd, y gellir ei weld ar ein gwefan.

Ers i'r Safonau gael eu cyflwyno, rydym wedi ymroi'n llwyr i hyrwyddo'r Gymraeg o fewn ein tîm ac i'r cyhoedd. Rydym wedi croesawu'r Safonau fel ffordd o sicrhau y gallwn gynnig y gwasanaeth Cymraeg gorau posibl, ac un sy'n gyfartal â'r un a ddarparwn yn Saesneg.

Mae'r ddogfen hon yn rhoi trosolwg o'r gwaith a wnaed i gydymffurfio â'r Safonau a hyrwyddo cynhwysiant mewn perthynas â'r Gymraeg yn ystod blwyddyn ariannol 2021-2022.

Goruchwyliaeth Fewnol

Rydym yn parhau i weithredu Gweithgor Cymraeg, a gadeirir gan yr Arweinydd Strategol ar gyfer Craffu, Sicrwydd a Chydraddoldeb. Mae'r Grŵp hwn yn gyfrifol am y gwaith parhaus o fonitro a goruchwyllo ein cydymffurfiaeth a'n cynnydd o ran cynhwysiant mewn perthynas â'r Gymraeg. Mae aelodau'r grŵp yn gweithredu fel 'Hyrwyddwyr' y Gymraeg o fewn eu meysydd portffolio eu hunain, ac yn chwarae rhan yn y gwaith o godi ymwybyddiaeth o'r Safonau ym mhob rhan o'r tîm. Mae'r grŵp yn cyfrannu at y cyfarfodydd tîm llawn yn nhîm y Comisiynydd er mwyn sicrhau y caiff materion y Gymraeg eu cynnwys yn ein strwythurau llywodraethu.

Cyn belled ag y bo modd, rydym yn cydweithio â Heddlu De Cymru wrth hyrwyddo cynhwysiant iaith.

Ymgorffori'r Safonau yn 2021/22

Yn ystod y flwyddyn ariannol hon mae'r staff wedi dychwelyd yn raddol i'r swyddfa ar ôl heriau sylweddol Covid-19 yn 2020-2021. Mae hyn wedi arwain at y Grŵp Cymraeg yn ailgychwyn ei gyfarfodydd wyneb yn wyneb.

Mae aelodau newydd o staff Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd yn parhau i gael sesiynau codi ymwybyddiaeth o Safonau'r Gymraeg a sut mae angen eu rhoi ar waith. Mae pob aelod o'r staff hefyd yn cael canllawiau cynhwysfawr a ddatblygwyd gan y gweithgor er mwyn eu helpu i ymgymryd â'u cyfrifoldebau unigol o ran y Gymraeg. Mae'r canllawiau wedi cael eu diweddarau a'u rhannu â'r holl staff er mwyn adlewyrchu newidiadau i'r staff a newidiadau gweithdrefnol, gan nad ydym am i'r ddogfen eistedd ar ben silff. Mae'r staff yn gwybod yn glir bod y ddogfen yn hollbwysig ac y dylai pawb fod yn gyfarwydd â hi.

Mae amrywiaeth o wybodaeth a deunyddiau yn y Gymraeg ar gael i bob aelod o'r staff er mwyn cynnig gwasanaeth cyson i'r cyhoedd. Ers i'r Safonau gael eu rhoi ar waith, cymerwyd camau ymarferol i sicrhau ein bod yn y sefyllfa orau i ddarparu gwasanaeth Cymraeg cadarnhaol. Mae enghreifftiau wedi cynnwys staff yn cael mynediad i sesiwn 'Siop Siarad' sy'n cael ei hwyluso gan hyfforddwr Cymraeg Heddlu De Cymru ac sy'n galluogi staff i ymarfer a gwella eu sgiliau Cymraeg. Mae'r holl siaradwyr Cymraeg rhugl wedi cael llinynnau gwaith a bathodynau er mwyn nodi eu bod yn medru'r iaith. Caiff Tîm y Comisiynydd ei atgoffa'n aml hefyd o'r cyfleoedd sydd ar gael iddynt uwchsgilio yn y Gymraeg a gwella eu hyder yn y Gymraeg. Cefnogir pob aelod o'r holl staff i wella eu sgiliau Cymraeg.

Mae'r gweithgor mewnol yn parhau i fonitro gweithrediad y Safonau fel mater o drefn.

Safonau Darparu Gwasanaeth

Rydym yn gweithio i gyrraedd ein safonau 'Darparu Gwasanaeth' drwy nifer o fesurau, gan gynnwys:

- Fformat 'cysylltu â ni' safonol ar ein dogfennau i amlinellu y caiff gohebiaeth ei chroesawu yn y Gymraeg a'r Saesneg.
- Rhoi troednodiadau ar waelod negeseuon e-bost a phapurau pennawd i esbonio ein bod yn croesawu gohebiaeth yn y Gymraeg a'r Saesneg.
- Mae siaradwyr Cymraeg yn nodi eu gallu i siarad Cymraeg ar droednodiadau e-bost.
- Mae llofnodion e-bost, negeseuon e-bost 'allan o'r swyddfa' a negeseuon llais i brif rifau llinell dir yn ddwyieithog.
- Caiff pob un sy'n ffonio prif linell tîm y Comisiynydd ei gyfarch yn ddwyieithog. Wedyn, rhoddir cymorth yn y Gymraeg hyd nes y daw hyn bellach yn amhosibl am nad oes digon o siaradwyr Cymraeg ar gael neu am fod angen siarad ag arbenigwr ar y pwnc nad yw'n siarad Cymraeg. Caiff pob galwr Cymraeg ei drin gyda chwarteisi a pharch a gwnawn bopeth o fewn ein gallu i ddarparu gwasanaeth cadarnhaol.
- Pan fyddwn yn cysylltu â phobl am y tro cyntaf ac nad ydym yn ymwybodol o'u dewis iaith, gofynnwn iddynt a hoffent gyfathrebu â ni yn Gymraeg. Mae hyn yn berthnasol oni bai bod y person hwnnw eisoes wedi cysylltu yn Saesneg neu oni bai bod ei ddewis iaith eisoes yn hysbys.
- System i gofnodi manylion y rhai sy'n rhoi gwybod i ni eu bod am gyfathrebu â ni drwy gyfrwng y Gymraeg.
- Mae pob cyfarfod cyhoeddus, digwyddiad a chynhadledd, gan gynnwys y rhai sydd ar-lein, yn cynnig y cyfle i sgwrsio yn Gymraeg. Mae'n ofynnol i unigolion roi gwybod i ni am eu dymuniad i gyfathrebu yn Gymraeg erbyn dyddiad penodedig er mwyn i ni allu trefnu cyfleusterau cyfieithu ar y pryd yn briodol.
- Mae'r dogfennau defnydd safonol a ddefnyddir yn y tîm yn ddwyieithog.
- Mae trydariadau cyfrif Twitter y Comisiynydd (@commissionersw) yn ddwyieithog.
- Mae ein polisi ar gyfer dyfarnu grantiau pwyso a mesur yr angen i ystyried a hyrwyddo'r Gymraeg yn y broses ddyfarnu.

Pethau o bwys yn ystod 2021/22:

- Cafodd swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau 28 o ymholiadau gan y wasg yn Gymraeg, ac arweiniodd sawl un ohonynt at y Comisiynydd yn cymryd rhan mewn cyfweiliadau Cymraeg ar Radio Cymru i drafod pynciau gan gynnwys enwi'r Senedd a digwyddiad Mayhill.

Nid ydym wedi cael unrhyw gwynion mewn perthynas â'r Safonau Darparu Gwasanaeth yn y cyfnod adrodd hwn.

Safonau Llundio Polisi

Rydym yn gweithio i fodloni ein safonau 'Llundio Polisi' drwy nifer o fesurau, gan gynnwys:

- Pan fydd polisïau neu brosiectau'n cael eu sefydlu neu eu hadolygu a'u bod yn destun proses 'Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb', mae hyn yn cynnwys asesiad o oblygiadau'r Gymraeg, gan gynnwys cyfleoedd i hyrwyddo'r Gymraeg.
- Trefnir sesiynau codi ymwybyddiaeth i staff newydd er mwyn sicrhau eu bod yn defnyddio'r broses Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb/y Gymraeg yn effeithiol.
- Mae ymgynghori neu ymchwil yn achub ar gyfleoedd i wahodd safbwyntiau ar sut y gallem hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg. Mae hyn wedi digwydd yn fewnol ers cyflwyno'r Safonau, gyda'r staff yn mynegi barn ar sut y gallwn hyrwyddo'r iaith.

Pethau o bwys yn ystod 2021/22:

- Gwnaethom barhau i adnewyddu ein dull o asesu polisïau ar gyfer effaith, ac mae hyn wedi cynnwys ystyried sut y gallwn asesu'n well y goblygiadau i'r Gymraeg o fewn y tîm. Mae proses asesu effaith newydd yn cael ei datblygu a bydd yn arwain at hyfforddiant gloywi i'r staff er mwyn iddynt ddeall yn llawn yr hyn y gallant ei wneud i hyrwyddo'r Gymraeg yn eu meysydd portffolio.
- Nid ydym wedi cael unrhyw gwynion mewn perthynas â'r Safonau Lluo Polisi yn y cyfnod adrodd hwn.

Safonau Gweithredol

Rydym yn gweithio i gyflawni ein safonau 'Gweithredol' drwy nifer o fesurau, gan gynnwys:

- Mae aelodau o'r staff wedi cael cynnig cyfle i gael dogfennau adnoddau dynol yn Gymraeg neu i gynnal prosesau adnoddau dynol yn Gymraeg. Hyd yma, nid oes yr un aelod o'r staff wedi gofyn am y cyfleuster hwn.
- Mae cyfleusterau gwirio sillafu Cymraeg mewnol ar gael at ddefnydd siaradwyr Cymraeg.
- Pan fyddwn yn mynd ati i hysbysebu unrhyw swydd, rydym yn mynd drwy broses i asesu'r sgiliau Cymraeg angenrheidiol ar gyfer y swydd. Darperir y canlyniadau asesu dros y dudalen.
- Cynigir prosesau recriwtio yn ddwyieithog.
- Mae pob aelod newydd o'r staff sy'n ymuno â Thîm y Comisiynydd yn cael ei frifio/brifio ar ofynion a phrosesau Safonau'r Gymraeg yn ei sesiynau sefydlu.
- Darperir sesiynau gloywi ar gydymffurfio â Safonau'r Gymraeg yn ôl yr angen yn ystod y flwyddyn.
- Mae Polisi Cymraeg yn y Gweithle'n amlinellu sut bydd y Gymraeg yn cael ei hyrwyddo ymhlith tîm y Comisiynydd.

Pethau o bwys yn ystod 2021/22:

- Gwnaethom ddarparu sesiynau hyfforddiant ar Gynhwysiant y Gymraeg i aelodau newydd o'r staff cyn belled ag yr oedd yn bosibl o ystyried cyfyngiadau COVID-19.
- Gwnaethom gefnogi gofynion hyfforddiant Cymraeg ar-lein orfodol i bob aelod newydd o'r staff.
- Mae'r holl staff wedi'u hannog i gyflawni Sgiliau Cymraeg lefel 2. Maent wedi'u cefnogi i gwblhau'r cwrs angenrheidiol.

- Gwnaethom annog presenoldeb yn sesiynau 'Siop Siarad' ar-lein i'r holl staff a oedd yn dymuno cyfarfod yn anffurfiol i ddechrau neu wella eu sgiliau siarad Cymraeg.
- Rydym wedi cynnal ymgyrch recriwtio ar gyfer gwirfoddolwyr i'r Cynllun Ymwelwyr Annibynnol â Dalfeydd. Mae 22.7% o'r gwirfoddolwyr yn ddysgwyr Cymraeg, sydd wedi cynyddu o 13.6% yn 2020/2021.
- Mae'r Polisi Cymraeg yn y Gweithle wedi cael ei adolygu ac mae wedi ei gynnwys yn y pecynnau sefydlu ar gyfer staff newydd.
- Mae dau Swyddog Polisi wedi cael eu recriwtio i'r Tîm Craffu, Sicrwydd a Pholisi. Mae un o'r Swyddogion Polisi yn gyfrifol am oruchwylio gwaith yn ymwneud â'r Gymraeg.

Nid ydym wedi cael unrhyw gwynion mewn perthynas â'r Safonau Gweithredol yn y cyfnod adrodd hwn.

Safonau Cadw Cofnodion

Rydym yn gweithio i gyflawni ein safonau 'Cadw Cofnodion' drwy nifer o fesurau, gan gynnwys:

- Rydym yn cadw cofnodion o wybodaeth sy'n ymwneud â'n hysbysiad cydymffurfio â Safonau'r Gymraeg. Er enghraifft, rydym yn cadw cofnod o nifer y cwynion mewn perthynas â'n cydymffurfiaeth, yn ogystal â chofnod o nifer yr aelodau o staff sy'n medru'r Gymraeg a nifer y swyddi gwag a hysbysebwyd sy'n cael eu hasesu ar gyfer sgiliau Cymraeg (a chanlyniadau'r asesiadau).

Er mwyn bodloni gofynion ein Safonau Cadw Cofnodion, rydym yn darparu'r wybodaeth isod mewn perthynas â'r cyfnod adrodd hwn:

Gofyniad Cofnodi	Nifer
Nifer ein cyflogeion sy'n meddu ar sgiliau Cymraeg	Mae 10 aelod o staff yn nodi bod ganddynt sgiliau Cymraeg (bron yn rhugl neu'n rhugl). Mae hyn yn cyfrif am 20% o'r aelodau staff.
Nifer y swyddi newydd a'r swyddi gwag a hysbysebwyd gennym yn ystod y cyfnod adrodd hwn ac a gafodd eu categorio'n swyddi lle roedd sgiliau Cymraeg yn hanfodol	0
Nifer y swyddi newydd a'r swyddi gwag a hysbysebwyd gennym yn ystod y cyfnod adrodd hwn ac a gafodd eu categorio'n swyddi lle roedd angen i'r ymgeisydd llwyddiannus ddysgu Cymraeg ar ôl iddo gael ei benodi	25
Nifer y swyddi newydd a'r swyddi gwag a hysbysebwyd gennym yn ystod y cyfnod adrodd hwn ac a gafodd eu categorio'n swyddi lle roedd sgiliau Cymraeg yn ddymunol	25
Nifer y swyddi newydd a'r swyddi gwag a hysbysebwyd gennym yn ystod y cyfnod adrodd hwn ac a gafodd eu categorio'n swyddi lle nad oedd sgiliau Cymraeg yn angenrheidiol	0
Nifer y cyflogeion a fynychodd gyrsiau hyfforddiant a gynhaliwyd yn Gymraeg yn ystod y cyfnod adrodd.	0

Cwynion

Mae gennym bolisi sefydledig ar gyfer ymdrin ag unrhyw gwynion ynglŷn â chadw at Safonau'r Gymraeg a gellir dod o hyd iddo ar ein gwefan. Nid ydym wedi cael unrhyw gwynion mewn perthynas â Safonau'r Gymraeg yn ystod y cyfnod adrodd hwn.

Casgliad

Yn ystod blwyddyn ariannol 2021-22 mae'r staff wedi dychwelyd yn raddol i weithio yn y swyddfa ar ôl cyfnod digynsail yn ystod pandemig Covid 19. Mae swyddfa'r Comisiynydd yn parhau i weithio mewn modd hybrid ac mae'r gwaith dilynol o hyrwyddo'r Gymraeg, yn fewnol ac i'r cyhoedd, wedi aildechrau ar ôl y cyfyngiadau a oedd ar waith oherwydd y pandemig.

Mae Safonau'r Gymraeg yn agwedd bwysig ar waith cynhwysiant a chydaddoldeb y tîm. Mae Dau o Swyddogion Polisi wedi cael eu recriwtio i'r Tîm Craffu, Rhoi Sicrwydd a Pholisi. Mae un o'r Swyddogion Polisi yn gyfrifol am oruchwylio gwaith yn ymwneud â'r Gymraeg. Rydym yn gweithio'n dda i gydymffurfio â'r safonau fel rhan o'n busnes arferol, ac yn ymrwymedig i sicrhau cynhwysiant fel rhan o'n diwylliant. Fodd bynnag, gwyddom hefyd nad ydym yn cael popeth yn iawn bob amser a chrosawn farn ein cymunedau a'n staff ar sut y gallem wella.

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg

I gael rhagor o wybodaeth am eich Comisiynydd

dilynwch ni ar:

/commissionersw

www.southwalescommissioner.org.uk

Neu cysylltwch â ni drwy:

commissioner@south-wales.police.uk

01656 869 366

Rydym yn croesawu gohebiaeth yn Gymraeg a Saesneg